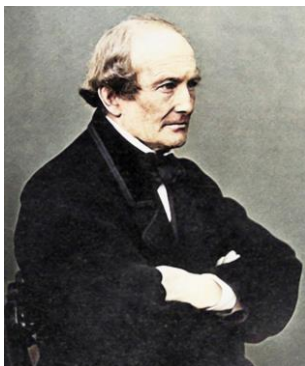

Doktor Lindströms patienter 1842-1863

Johan Daniel Lindström (1812-1869) var född i Vadstena och död av tyfoidfeber i Degerbyn. Han utmärkte sig först som en mycket duktig sockenläkare från 1842 och sedan som provinsialläkare från 1850. Bl.a. testade han som en av de första i Sverige att 1850 söva patienter med kloroform.

En mindre lyckad insats var när han efter en vetenskaplig resa till Tyskland testade att införa den Shreiberska Brännvinskuren. Dess bärande tanke var att om man drack ofantliga mängder brännvin då skulle man få avsmak för spriten och bli nykterist. Brunnsgården blev ett dårhus ...

Han var gift och hade två barn.

1864 Johan Daniel Lindström.
(Carl Peter Mazer/Skellefteå museum, färglagd)

Provinsialläkarna var statligt avlönade. År 1823 gavs tillstånd till flera nya provinsialläkar-distrikt. Västerboten delades upp i ett Skellefteå och ett Umeå-distrikt.

Skellefteå-distriktet var gigantiskt och bestod av socknarna Skellefteå, Lövånger och Burträsk samt lappmarksförsamlingarna i Arvidsjaur och Arjeplog.

Provinsialläkarna fungerade som förmyndare för all annan hälso och sjukvård. De skrev olika typer av rapporter till Sundhetskollegium, en föregångare till Medicinalstyrelsen. Speciellt ska nämnas årsberättelserna som finns i Medicinhistoriska databasen på <https://ep.liu.se/databases/medhist/>.

Årsberättelserna är guldgruvor till kunskap om ortens 1800-tals historia. Där skrev man inte bara om hälsotillståndet utan även om ex. om folkkyrkan och om industri, jordbruk och skogsskötsel.

Ibland nämns patienterna på ett identifierbart sätt. Då handlade de oftast om kirurgiska ingrepp eller veneriska sjukdomar. Detta är en samling av sådana uppgifter.

Det är förvånande hur svåra ingrepp han klarade av och det blev sällan svåra infektioner trots att operationerna utfördes under primitiva förhållanden i hemmen.

Aspliden – Matilda Andersson (1831-1864)

1864: Förlossning där bäckenet var för trångt

Hon hade tidigare fött tre barn. Två av dem hade barnmorskan Hägglund i Drängsmark förlöst med tång och en utan. Barnmorskan hade egentligen gått i pension men bistod även denna gång.

Vattnet hade gått. Kvinnan var redig men fåordig och utan plågor. Man gjorde i ordning en förlossningsbädd vilket inte var lätt att ordna då huset var utfattigt och efter den sista utmätningen fanns inget att tillgå.

Denna gång var det svårt att få grepp med tången och kvinnan blev allt blekare. Hon avled. Barnet hade avlidit men inte för så länge sedan.

Förlossningstång av den typ som förmodligen användes (källa Medicinhistoriska museet i Uppsala)

Avan, Byske – Axel Söderberg (1833-1857) fiskare

1857: Ödem efter amputation av lårben

Amputationen gjordes i mars och efter operationen hade benet svullnat till dubbel storlek. Man hade i Pitteå under två veckors tid öppnat benet för att dränera. Men gul vätska samlades under benhinnan.

Trots det så återhämtade Axel sig och kunde under sommaren bedriva fiske. På hösten rådfrågades Lindström om de ödem som fiskaren fått. Han avled senare av de orsaker som denna vattensvullnad tydde på.

Bergliden – Lars Anton Larsson

1848: Böld bakom örat gav blodförgiftning

Patienten försummade att öppna en böld bakom örat. Det ledde till att varet sökte sig nedåt till bröstet.

Doktor Lindström gjorde 5 hål på bröstets sidor och ur dem flöt mycket var ut. Men omfattningen var så stor att patienten avled några veckor senare.

Bergsbyn – Maria Katrina Hedblad (1810-1899)

1845: Styckning inne i livmodern av fullgånget foster

Fostret låg i vänstersidig tvärriktning med fötterna åt kvinnans vänstra sida och kunde inte rubbas det minsta. Efter det att man med borren tömt kroppen på innehåll och ryggraden avbrutits så kunde fostret till slut avlägsnas. Modern tillfrisknade snabbt.

En sådan här borrh användes förmodligen. Spetsen skyddas från att skada kvinnans underliv genom en avtagbar hylsa med lock (källa Medicinhistoriska museet i Uppsala)

Blekänget – Eva Löfstedt (1826-1857)

1854: Tångförlossning

Barnet var avlidet och modern hade förfärliga flytningar. Modern tillfrisknade.

Bodan – Lena Karolina Löfgren (1814-1900)

1858: Styckning inne i livmodern

Barnet låg på tvären och läkarens och barnmorskan Sofia Forsman misslyckades med att vända det rätt. Modern tillfrisknade snabbt.

Bodbyn – Anna Fredrika Ljuslinder g Svan (1836-1907)

1854: Dubbel harläpp

Efter att ha skurit igenom harläppskanterna och tagit bort en tand så hade han fått sårytorna att organiskt förena sig med varandra. Lindström ansåg att resultatet blev lyckat.

Exempel på dubbelsidig läpp-käk-gomspalt

Boviken – Karl Olof Furtenback (1830-1867)

1866: Förtäring av ca 3 l kamfer

Förlorade medvetandet när han på inrådan av en klok gubbe höll i sig drycken

Brännvattnet – Cajsa Johanna Burström (1817-1862)

1862: Obduktion

Mördad. Trampad på buken och kvävd

Bureå – Gustaf Larsson inhysesman

1847: Venerisk sjukdom

Han och några andra skickades, som en följd av sundhetsvisitation, till länets kurhus för behandling av hals-sårnader och condylomer (värtor på könsorganen)

Burträsk – Eva Stina Brunström piga

1850: Amputation av lårbenet

Benröta i knäleden.

Burträsk – Korpral Boströms hustru

1849: Styckning inne i livmodern av avlidet foster

Fostret låg på tvären och doktor Lindström var tvungen att använda borren för att få ut det. Kvinnan blev snart frisk

Burträsk – Ludvig Nyblad f 1840

1842: Klujen gom

Operationen lyckades

Burträsk – Mathilda Carlsson

1850: Styckning inne i livmodern

Den ogifta kvinnan förlöstes med ”skarpa instrument”

Byske – Anna Magdalena Esaiasson f. Olofsdotter (1800-1868)

1857: Ljumsnbräck

Hade sedan flera dagar häftiga plågor av ett högersidigt avlångt bräck stort som ett barns knytnäve.

Hon lades på en halmmadrass ovanpå ett bord och mannen och två döttrar fick vara biträden.

Lindström gjorde ett rakt snitt genom vilket han med fingrarna kunde de hårda tarmarna återföras in på plats innanför bukväggen.

Men avföringen kom inte igång trots åderlåtning och flera lavemang så patienten fick opium vilket lugnade.

Följande dag hade avföringen så smått börjat komma igång och det relativt stora såret tillslutet med häfta. Men utgången var oviss.

Såret varades i 6-8 veckor innan hon till slut fick lämna sängen. Tarmarna föll inte ut i någon ny bräck-säck.

Exempel på högersidigt ljumsnbräck hos kvinna

Byske – Torpare Samuel Olssons hustru Magdalena Jonsdotter (1815-1899)

1850: Ljumsnbräck som sänkt sig ned mot yttre blygdläppen

Inskärning 4 tum med konvex sida uppåt. Därefter utvidgning av bukringen rakt uppåt. Sedan kunde de nu trähårda tarmarna skjutas på plats.

Genom lavemang fick de igång tarmfunktionen. Hon är nu sedan länge frisk från detta. Nu har det uppstått ett ljumsnbräck på andra sidan

Dalkarlsleden, Skellefteå – August Dyhr (1806-1868)

1866: Skador p.g.a. blixtnedslag

Åsken slog ned i skorstenen till den nyuppförda sågen i Clemensnäs och gick in i såghuset utefter ångpannorna. August blev mest skadad. Yllekläder och strumpor slets i bitar och han fick flera ytliga, svårålkta sår på benen

Drängsmark – 65 årig hustru till nämndeman Anders Gerhardsson

1844: Bröstcancer

Större delen av höger bröst skars bort. Efter två månader kunde hon resa hem.

Drängsmark – Bondson 6 år

1842: Kluven gom

Operationen lyckades

Drängsmark – Nils Henriksson (1794-1862) same

1862: Obduktion

Slaganfall

Ersmark – Johan Andersson

1848: Venerisk sjukdom

Han hade veneriska sår (schanker) och condylomer (vårtor). Sänd till Umeå kurhus.

Ersmark – Jöns Andersson Grönlunds sonhustru

1864: Styckning inne i livmodern

Hennes bäcken var för trångt. Barnet var avlidet. Mamman tillfrisknade snabbt.

Ersmark – Olof Olofsson f ca 1773

1846: Veneriska sår. Förmodligen syfilis

Såren 3/4 tums diameter. Han hade dessutom utslag i ansiktet och på låren.

Doktor Lindström uttryckte viss beundran för att mannen ådragit sig sjukdomen vid samlag: ”man kan finna, att vårt nordiska luftstreck just icke tidig släcker lifskraften, utan någon gång låter den vid tidpunkten mellan 70 och 80 år flöda öfver”.

Olof medicinerades med Lettmanska dekokten, och mercurialis laxantes men blodhosta gjorde att kuren måste avbrytas. Mannen tillfrisknade.

Fahlmark – 41-årig hustru till Johan Persson

1844: Styckning inne i livmodern av fullgånget foster

Inga spår av värkar. Barnet inklämt på tvären med armen utstickande ur slidan.

Läkaren kom åt fostrets kropp och borrhade med förlösningsborr upp barnet och drog ut lungor, lever och tarmar. Han knäckte därefter ryggraden och drog ut allt utom huvudet. Därefter användes förlösningsboren för att tömma hjärnan och därmed minska huvudets omfång så att det kunde dras ut.

Operationen tog 2-3 timmar. En månad senare hade modern tillfrisknat.

Fahlmark – Eufrosyne Jakobsson f Persdotter (1831-1899)

1857: Styckning inne i livmodern

Hennes bäcken var för trångt och hon varnades för att skaffa fler barn då hon inte skulle kunna föda levande sådana.

Hennes syster hade samma problem men i mindre grad och även hon förlöstes med ”skarpa instrument”.

1860: Styckning inne i livmodern

Hon hade redan 1857 varnats för att skaffa fler barn då hon inte skulle kunna föda levande sådana. Hon varnades nu på nytt.

Fahlmark – Gustaf Larsson (1833-1854)

1847: Perforering av lårpulsådern orsakade ödem

Pojken slant med kniven när han försökte borra igenom ett träblock och spetsen trängde genom lårpulsådern och förorsakade ett stort runt sår med gapande kanter.

Hela benet var tre veckor senare svullet efter att ha utsatts för trycket av sandpåsar. Inflammationen gjorde att för att kunna förbinda artärerna så förlängdes såröppningen och då kunde underbindning ske med vaxade silkesändar. Såret förbands och benet inlindades i med brännvin fuktad bomull.

Patienten låg flera dagar i yrsel men efter 15 dygn så släppte underbindningen. ”Patienten är nu frisk och haltar så obetydligt, att han under vintern kunnat gå på skridskor”.

Exempel på benödem

Granberget Jörn – Jon Jonssons hustru

1858: Styckning inne i livmodern

Barnet låg på tvären och läkarens och barnmorskan Lundqvist misslyckades med att vända det rätt. Modern tillfrisknade snabbt.

Granström Norsjö – Gustaf Pettersson ca 30 år

1853: Pulsåder i huvudet som blödde kraftigt

Han hade försökt lindra sin svåra huvudvärk genom att Johan Petter Persson i Kattisbäck fick skära upp pulsådern.

Han försökte stoppa blödningarna med hårt omlindade halsdukar men de återkom.

Sex veckor efter ingreppet kom han till Skellefteå där Lindström försökte stoppa blodflödet genom kompresser och blödningsstoppande lapis.

Vid ett återbesök 6 dagar senare skars huden upp och artären underbands och sårkanterna fästades med häftplåsterremсор.

Det gick bra fram till dess att en liten sårskorpa togs bort. Då började blodflödet på nytt. Då tog läkaren en grov knappnål och gjorde ett hål under artären där en ligaturnål med dubbel tråd kunde införas. Med tråden knöts artären ihop.

Mannen kunde åka hem 11 dagar senare och har sedan dess mått bra.

Gummark – 38-årig hustru till Johan Persson

1844: Tångförlossning av tvillingar

Förstföderskan var medvetlös under förlossningen och de fullgångna fostren döda.

Gummark – Jonas Strandberg

1865: Splitterfraktur på ena benet

Han påstod att han åkt i skogen då hästen blivit skrämmd av ett övernaturligt hänskratt. Flera olyckor hade tidigare hänt på den platsen.

Läkaren bedömde att han fått in benet i hjulet när hästen blivit skrämmd av en skogsfågel.

Lindström försökte undvika amputation och tog bort flera bitar från skenbenet och benet blev rakt utan deformation.

Men mannen hade ännu inte kunnat lämna sängen och Lindström tvivlade på att benet skulle börja fungera på önskat sätt.

Gummark – Per Nilsson Norsten (1811-1863)

1863: Obduktion

Ihjälkörd varvid bl.a. mjälten brustit

Hedensbyn – Anna Lovisa Olofsson (1831-1920)

1866: Styckning inne i livmodern

Förstföderska. Vårarbetet hade avstannat och barnet hade avlidit. Vändning gick inte utföra. Kvinnan tillfrisknade som efter en naturlig förlossning

Hedensbyn – Brita Lisa Hedkvist f Jonsdotter

1848: Venerisk sjukdom

Hon blev efter sundhetsinspektion för tredje gången sänd till kurhuset i Umeå.

När hon återkom var de veneriska halssåren fortfarande kvar. Hon och 11 årige sonen Joakim ordinerades en smörjkur och passande diet. Efter ett halvår hade de inte längre ont.

Hedensbyn – Brita Lisa Hedkvist (1807-1891)

1850: Syfilis

Hon hade tidigare tre gånger sänts till länets kurhus i Umeå. Efter 2 års välbefinnande hade hon på nytt insjuknat.

Hedensbyn – Karl Olof Petterssons 19 åriga hustru

1849: Styckning inne i livmodern av levande foster

Kvinnan var en ”svagt byggd” förstföderska. Fostret låg på tvären men levde fortfarande. Alla försök att vända barnet rätt misslyckades så till slut var doktor Lindström tvungen att använda borsten. Kvinnan blev snart frisk

Hedensbyn – Per Olof Hedboms 43 åriga hustru

1847: Bröstcancer

Bröstet opererades bort. Hon är ännu 1948 frisk

Hemmingen Norsjö – Johan Lundström (1843-1926)

1864: Tertiär (gummatös) syfilis

Förmodligen smittad genom kontakt med fadern. Böld i munnen och fortsatt förstörelse av näsan. I detta sena stadium smittar dock patienten inte.

Exempel på tertiär syfilis

Hökmark – Jöns Öman (1794-1871), verkmäster

1849: Ljumsbräck av hästsform och 3 tum långt

Mannen hade ett förkortat vänsterben som förmodligen gett ett ökat buktryck och åstadkommit bråcket. Han hade tidigare själv tryckt armarna på plats men denna gång gick det inte.

Lindström försökte först med åderlåtning, varma bad och lavemang. När det misslyckades lades mannen på en halmmadrass och en buköppning gjordes. Tarmen sköts på plats och det ledde omedelbart till att avföring kom igång. Han levde ända till 1871

Exempel på ett vänstersidigt ljumsbräck hos en man

Innervik – Anton Dahlbäck (1834-1862)

1862: Obduktion

Drunknad

Innervik – Mathilda Lundgren (1824-1903) g Bäckman

1848: Styckning inne i livmodern av fullgånget foster

Efter styckning så kunde fostret dras ut först efter att en grov hovtång använts för att få grepp om huden på huvudet. Efter en månad var barnaföderskan frisk.

Innervik – Ulrika Johansson (1821-1854) f Ersdotter

1854: Tångförlossning

Bristande vårarbete. Efter 12 timmar avlägsnade barnmorskan den ruttande moderkakan.

Barnet var vid födseln friskt och livligt men fördes samma dag de två milen till prästen och nöddöptes men dog strax därefter.

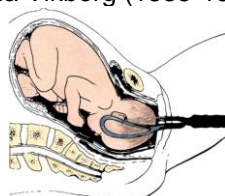
Modern dog också ett par dagar senare av förmodad livmodersinflammation trots kalla omslag vilket var den enda hjälp som kunde ges.

Läkaren Lindström var i sin årsrapport upprörd över oskicket att föra barnet långa sträckor till kyrkan samma dag som det föddes.

Innervik – Sara Johanna Vikberg (1835-1900)

1863: Tångförlossning

Barnet avlider.

Istermyrliden – Dräng hos Olof Söderlund

1850: Veneriska sår

Han skickades iväg till länets kurhus

Jörn – Nils Nilssons hustru

1850: Amputation av underarmen

Svåra sår på fingrar och hand som inte gick att bota.

Kinnbäck – Bondhustru

1842: Tångförlossning

Efter tre dygn hade värkarna avstannat. Fostret var stort men död sedan flera dagar.

Modern dog en månad senare. Troligen av dålig skötsel under febern

Klintforslidens såg – Greta Stina Renström (1832-1903) av lapsk börd

1863: Tångförlossning

Hon hade oavbrutna konvulsioner. Modern överlevde men detta, hennes andra barn, avled

Klutmark – 50+ hustru till Johan Olofsson

1844: Tumör på skenbenet bortopererad

Hon var svårt medtagen och hade på skenbenet en ohyggligt stinkande tumör av två knytnävars storlek. Tidigare hade hon försökt få hjälp av tre kvacksalvare.

Läkare Lindström valde att inte amputera utan att skära bort tumören ända in till benet. Han förband såret och knöt ihop artärer. Såret läktes på 10 veckor och kvinnan blev helt återställd.

Klutmark – Johan Östenson hustru

1848: Styckning inne i livmodern av fullgånget foster

Fostret hade börjat ruttna en aning. Efter styckning så kunde det enkelt tas ut

Kläppen Prästbordet – Helena Lovisa Åström g Sjöblad f 1833

1863: Styckning inne i livmodern

Den ogifta förstföderskan hade fruktansvärda konvulsioner och en modern som bara öppnat sig 2 finger-spetsar. Bl.a. mjöldryga användes för att få igång värkarbetet.

Efter två timmar hade hon vidgat sig till 4 fingrar men anfällen var nu så svåra att hon ibland var medvetlös. Kloroform användes men utan påverkan på ryckningarna och utan att kunna söva henne.

Då moderns liv var i fara lades hon på en operationsbädd. Fostret styckades och togs ut. Förlossningen tog 2-3 timmar.

Sanslösheten och svagare konvulsioner infann sig emellanåt hela eftermiddagen. Natten var lugn och nästföljande dag fick hon bl.a. morfin tre gånger. Hon tillfrisknade (födde sedan minst 4 barn)

Kusmark – Bonde

1843: Besvär i ändtarm och nedre extremiteter

Häftigt fall baklänges där nedre ryggkotorna fick ta emot smällen

Kusmark – Brita Maria Marklund (1828-1896) f Landström

1860: Styckning inne i livmodern

Hon var havande för tredje gången men denna gång låg barnet fel och hade avlidit. Mamman blev återställd som efter en normal förlossning.

Kusmark – Olof Hällgrens 8 månaders son

1851: Enkel harläpp

Då nålarna togs bort efter 4 dagar hade överläppen vuxit samman. Men när barnet då skrek så delades de igen. Men de förslöts igen med en enkel ligatur som dock ledde till viss skada.

Exempel på vänstersidig läpp-käk-gomspalt

Kusmark – Stina Kajsa Persdotter 50-årig ogift kvinna

1859: Utväxt på insidan av höger lår

Bölden var 7 tum lång och 2 ½ tum i genomskärning och vid gång slog den mot låret.

Först underbands den och efter några dagar bortskars den. Platsen för ingreppet smordes med zinksmör och efter 6 månader var patienten helt frisk.

Kåge – August Stenmans 30-åriga hustru

1851: Tångförlossning av dödfött barn

Hon var förstföderska.

Kåge – Bergmarks hustru

1847: Venerisk sjukdom

Hon hade halssårnader. Behandling med att gnida sig med kvicksilver. Blev fullkomligt frisk.

Kåge – Bonden Stenmarks hustru

1850: Tångförlossning

Kåge – Johan Bergstedt (1823-1866) skeppare

1866: Frös ihjäl

Berusad somnade han ute en kall natt. Medvetlös, med puls och andning fungerande men utan känsel fördes han till närmaste hus. Han dog efter 12 timmar

Kåge – Lindfors, 18 årig flicka (Ida Fredrika Lindblom?)

1865: Polyp i näsan

Polypen opererades bort

Kåge – Sara Maria Mickelsson f Andersdotter, skepparhustru (1824-1892)

1861: Tångförlossning

Barnet låg i vidöppen kronbjudning, ansiktet mot mammans mage. Lindström och barnmorskan försökte vända barnet men misslyckades. Men förlossningen gick bra. Barnet döptes till Ida Teresia (1861-1907) och gifte sig Forsman i Kåge

Kåge – Sara Maria Mickelsson f Andersdotter, skepparhustru (1824-1892)

1863: Moderkakan täckte livmoderhalsmyningen

Barnmorskan Skog lyckades vända barnet på bara 5 minuter. Förlossningen gick bra. Barnet döptes till Carl Mikael.

Anna Margareta Skog (1810-1881) var barnmorska utbildad i Stockholm 1841. Bosatte sig i med sin man skomakaren Skog i Kyrkostaden 1842. Avslutade sin tjänst 1871.

(Skellefteå museum, färglagd)

Leinejaur Arvidsjaur – Magdalena Nilsson dotter änka

1849: Inflammation i ljumskbråck

Flytningar från ändtarmen gjorde frätskador på övre delen av låret. Lindström gjorde en uppskärning över såret som ett avlastande artificiellt anus. Han förordade lavemang för att få exkrementer att gå ut den naturliga vägen.

Lejonström – Cajsa Lovisa sjuårig dotter till sågdrängen Per Anton Persson Sjölund

1855: Rabies

Hon blev biten av en galen hund som dog natten därpå. Två månader därefter tillkallades läkaren då barnet fått förfärliga ihärdiga plågor med skrik och konvulsiviska rysningar för vatten och alla blanka ämnen. De pågick till dess hon dog mot slutet av tredje dygnet.

Lindström nämner aldrig ordet ”rabies” så sjukdomen var nog okänd för honom

Lejonström Brostugan – Nils Nilssons änka

1847: Venerisk sjukdom

Som en följd av sundhetsvisitation sändes hon och några andra till länets kurhus för behandling av halssårnader och condylomer (vårtor på könsorganen)

Lund – Samuel Hedberg (1807-1880)

1858: Ledskador

Mannen hade hämtat sågspån vid Lejonströms sågverk då all spån störtade och begravde honom. Vänster fotled blev skadad, skenbenet hade trängit ut framåt och inåt och foten var böjd utåt och uppåt.

Lederna sattes på plats och tre månader senare hade mannen läkts fullständigt.

Lund – Wallströms hustru

1854: Tångförlossning

Barnet låg på sidan med armen framfallen. Han lyckades få tag i barnets fötter och sedan med största svårighet dra ut det utan att skada barnet som sex veckor senare var fullkomligt frisk liksom sin mor.

Lund Skellefteå – Sara Lovisa Jonsdotter g Öqvist (1807-1866)

1866: Ljumskbråck

Det var ett relativt litet bråck och buken skars upp uppifrån och ned ca 4-5 tum. Tarmslingan lades på plats och det lades ett par suturer med passande förband.

Men trots lavemang så började inte tarmen tömmas. Efter tre dagar började det rinna vätskor ur såret och efter ytterligare en dag så dog kvinnan.

Långsjön – Lars Ersson

1857: Obduktion

Han kvävdes p.g.a. omåttlighet i mat och dryck, inklusive brännvin.

Långviken – Hällström inhysesman

1850: Hjärnskakning

Påträffades på hösten liggande i skogen efter att ha slagit huvudet i en sten. Kan ännu inte lämna sängen och talar dåligt.

Långviken – Nils Olof Carlsson f 1842

1863: Knivskärning i ansiktet

Sju suturer fick användas då både högra kindbenet och överläppen var genomskuren

Lövånger – Barn 4 år

1842: Brännskada har gjort att hakan vuxit samman med bröstet

Avlägsnande av flera tum lång sammanväxning på vänster sida. Fullt återställd efter 9 månader utom att ärrer kvarstår

Lövånger – Per Andersson

1850: Gråstarr

Avlägsnade linsen med en rak, platt nål och med hjälp av två män. Patienten återfick synen.

Myrliden – Aron Anderssons tvååriga son

1867: Harläpp

Lindström klippte upp och förslöt öppningen med två långa silkessuturer. Efter 5 dagar togs förbandet bort och kort därefter styngen. Fullständig läkning

Norrböle – Snickare Söderströms hustru 44 år

1863: Ljumskbräck

Bräcket var 3 tum långt och 1 tum brett och hårt. Hon sövdes med kloroform under den halvtimmeslånga buköppningen då tarmen trycktes på plats. Såret förslöts med två suturer och remsor av häftplåster.

Avföringen kom igång efter 19 timmar. Efter två veckor togs suturerna bort. Hon läktes helt.

Norrleden – Johan Westerberg inhysesman 52 år

1861: Ljumskbräck

En tarmmassa motsvarande ett fyraårigt barns huvud hade fallit ut på vänster sida. Tidigare hade mannen alltid själv lyckats trycka tillbaka tarmarna.

Lindström gjorde ett snitt på 3 till 4 tum i buken och tryckte tarmen på plats. Men den föll åter ut.

Morfinpulver beställdes från apoteket för att lindra de ohyggliga smärtorna. Men medicinen kom fram först dagen därpå och då hade mannen avlidit.

Norsjö – Erik Andersson

1843: Amputation av ben resulterande i kallbrand

Den 74-årige mannen fick amputera benet efter det att fotleden krossats. Han dog 2 ½ vecka därefter

Norsjö – Martin Larssons änka

1851: Framfall

Kvinnan hade fått en moderring insatt men den hölls inte på plats. Då hade hon av en kvinna i Piteå köpt och satt in en boll. Men den orsakade mycket lidande när hon skulle göra sina behov eller gå.

Lindström kunde efter flera timmars arbete få ut bollen. Den var 2 tum i diameter, av jämnt rund frisk

björkved överdraget med något ämne som kunde skrapas av med naglarna.

Nysätra – Demoiselle A.B. Nordenstam 40 år

1859: Bröstcancer

Året före hade ansvallningen runt vårtan penslats med jod men nu hade en vitaktig vätska börjat utsöndras.

Den nästan 4 hekto tunga tumören avlägsnades med två elliptiska snitt.

Efterbehandling skedde först med torskleverolja och sedan med friskt vatten i förening med svettningar och avrivning över hela kroppen.

Efter 6 veckor reste patienten hem för att fortsätta med vattenbehandling. Men armen svullnade upp och canceren spred sig till vänstra bröstet. Hon dog vid midsommartiden 1860.

Ostvik – Jon Östenssons halvåriga flicka

1848: Dubbel harläpp

Barnet fick resa hem efter 14 dagar. Efter 8 månader var läppkanten nästan rak medan näsan var en aning sned.

Exempel på gonorré i ögat

Risliden – Anders Gabrielsson skräddare

1844: Gonorré

Smittad av änkan Eva Olofsdotter i Norsjö som också smittade rekryten Gustaf Gustafsson From. Änkan fick smittan av sin man men visade själv inga tecken på sjukdomen.

Råberget, Norsjö – Fru Alm

1844: Gonorré

Rönnbäck – Jan Nilssons änka

1846: Bröstcancer

Hon hade haft en långsamt växande tumör i högra bröstet under 1 ½ år.

Bröstet avlägsnades. Efter tre veckor hade sårytan dragit ihop sig men då måste snabbt växande tumörer i axelhålan avlägsnas. Men sjukdomen återkom och hon dog efter 3 månader.

Sandberget – Per Perssons hustru 41 år

1863: Polyp i underlivet

Kvinnan led av kraftiga blödningar och var anemisk. Polypen hängde ut. Först underbands den med resultat stinkande avsöndring. Två veckor senare skars polypen bort. Den vägde över 70 g. Kvinnan blev frisk och har återfått krafterna.

Sjön – Olof Olofsson dräng

1849: Huggsår nära fotleden

Underbindning av blodkärl

Skarberget Burträsk – Nils Stenlund

1847: Förfrysningsskada

En kvacksalvare Björklund hade skurit bort några förfusna fingrar med en täljkniv ”innan ännu naturen åstadkommit begränsning af det genom kölden mortifierade och det lefvande”. Det är oklart vad Lindström gjorde åt detta.

Skellefteå – Frans Filip Pahlberg (1849-1900)

1866: Ljumskbräck

Han lades på en madrass ovanpå ett bord men när operationen skulle börja så upptäcktes att tarmslingan fallit tillbaka på sin plats

Skellefteå – Färgare Sundströms hustru

1863: Tångförlossning

Omföderns förlöstes 2 dygn efter det att vattnet gått. Barnet dog efter 10 timmar men kvinnan tillfrisknade

Skellefteå – Handlare Gebhardts fru Gustafva Sandström (1827-1864)

1864: Dog av alkoholsjuka

Storliden Norsjö – Nybyggaren Johan Nilssons veckogamla barn

1851: Mjuk tumör av nästan huvudets storlek på höger sida av halsen

Tumören avlägsnades och läkningen gick bra. Men strax efter läkningen dog barnet av okänd orsak.

Stämninggården Skellefteå – Eva Maria Söderström f Nyman (1836-1919)

1866: Styckning inne i livmodern

Förstföderska. Vårkarbetet hade avstannat och barnet hade avlidit. Vändning gick inte utföra. Kvinnan tillfrisknade.

Stämninggården Skellefteå – Margreta Lovisa Olofsdotter g Degerstedt f 1827

1866: Kolera

Det är ett mysterium hur hon fick sjukdomen då övriga insjuknade under epidemin var fyra personer som dog i Ursviken. Förmodligen hade det att göra med att de begravdes i Skellefteå. Hon var gift med inhysesman Per August Olofsson Degerstedt (1828-1887)

Svanström – Jon Adamssons hustru

1848: Styckning inne i livmodern av levande foster

Fostret låg på tvären men levde fortfarande. Alla försök att vända barnet rätt misslyckades så till slut var doktor Lindström tvungen att använda borsten. Kvinnan var ett år senare havande på nytt

Svartjärn Lövånger – Stina f 1843 och dotter till Carl Jacob Johanssons

1845: Dubbel harläpp (kluven gom)

Ett broskaktigt mellanstycke skars bort och av den kvarlämnade främre hudlappen formades en avlång smal spets som fästades nedåt som fyllnadsflik mellan de åtskilda läppränderna.

På fjärde dygnet togs förbanden bort och på det 5:e nålarna. Överläppen var nu förenad men, beroende på barnets allmänna sjuklighet, så varades såret länge efteråt.

Tjärn – Holmlunds hustru

1859: Tångförlossning

Barnet låg fel men Lindström och barnmorskan Forsman kunde vända det rätt och sedan kunde barnet tas ut med tång. Mor och barn lever.

Tjärn – Karl Petter Lindgren (1800-1886)

1863: Knivstyng i låret

Efter flera djupa suturer med mellanliggande häftplåster, gav sig blödningen och två veckor senare togs suturerna bort.

Tjärn – Carolina Larsdotter piga

1848: Kunde inte urinera

Trots att urineringsproblemet varat i 14 dagar så visade hon inga tecken på sjuklighet. Instrumentet infördes för att utvidga urinröret och det användes retande linimentet av bl.a. belladonna samt olika mediciner. Sjukdomen försvann plötsligt.

Ursviken – Piga

1842: Syfilis

Sändes till kurhuset i Umeå av sockenläkare Lindström trots att provinsialläkare Ekenstedt hävdade att det var hemorrojder

Ursviken – Westin inhysesman

1849: Amputation av pekfinger

Nödvändigt då det uppstått benröta i andra och tredje leden

Vallen Lövånger – Johan Anderssons hustru

1850: Gråstarr

Avlägsnade linsen med en rak, platt nål och med hjälp av två män. Ännu inget resultat av operationen.

Exempel på grå starr (katarakt)

Vikdal – Nils Petter Persson, dräng

1855: Obduktion

Det konstaterades att han dränkt sig

Yttervik – Jonas Fahlberg båtfabrikant

1853: Brännskador på huvudet

Han var alkoholiserad och under ruset föll han in i en utbrunnen eld där huvudet förkolnades under en halvtimme. Under ett par dagar var han munter och redig men sedan ”gjorde döden slut på elände och raseri”

Åbyn – Adam Johansson (sågställare)

1842: Syfilis

Sändes till kurhuset i Umeå av sockenläkare Lindström men resan stoppades efter 4 mil av provinsialläkare Ekenstedt. Men sjukdomen förvärrades och för att förhindra smittspridning blev han sedan på nytt sänd till Umeå.

Åbyn – Bonden Lundholm

1850: Hjärnskakning

Han hade berusad fallit av kärran och slagit bakhuvudet mot en sten. Inga tecken på fraktur eller bristningar. Han kunde inte röra sig eller tala. Användning av kvicksilverklorid och upprepad sårtvätt med Arnika tinktur gjorde att han blev någorlunda återställd

Ålund – Carl Olof Hedströms 33-åriga hustru

1853: Tångförlossning

Bristande värkarbete. Moder och barn lever

Önnesmark Lövånger – Jan Israelsson

1844: Gråstarr

Patienten var blind. Båda ögonen opererades genom att linsen togs bort (utan lins kan ögat inte längre ställa om sig för att se bra på långt respektive nära håll). Efter tre veckor såg Jan så bra att han kunde läsa psalmboken.

Östanbäck – Carl Ulrik Jonsson fattighjon

1850: Gråstarr

Avlägsnade linsen med en rak, platt nål och med hjälp av två män. Patienten återfick synen.